

Найважливішими є повільність реформування українського сектору безпеки, відсутність політичної волі національної еліти до участі у спільному європейському безпековому проєкті, а також стратегічне бачення перспектив розвитку регіону. Для подолання існуючих проблем було внесено деякі пропозиції, зокрема посилення співробітництва на оперативному, тактичному та інституційному рівнях. Україна є найбільш залученою до європейських проєктів безпеки та оборони та розвиває співпрацю між двома країнами. Проєкти оборони та безпеки в Європі та Україні, а також зміцнення демократичних основ українського суспільства підвищують ефективність інтеграції України до ЄС.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы принципов международного взаимодействия государств в сфере безопасности, в том числе Украины и Евросоюза. Анализируются предпосылки становления системы международной безопасности и роль ООН в ее обеспечении, правовые подходы к регулированию этого взаимодействия.

Ключевые слова: международное право, международная безопасность, международное сотрудничество, Евросоюз, договоренности о взаимной защите и солидарности.

Abstract. The article considers the issues of international cooperation of states in the field of information security, including Ukraine and the European Union. The preconditions for the formation of the international information security system and the role of the UN in its provision, legal approaches to the regulation of this interaction are analyzed.

Key words: international law, international security, international cooperation, European Union, UN, OSCE, mutual protection and solidarity clauses.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бучик В. С. Стратегічна культура в спільній політиці безпеки Європейського Союзу: сутність та характеристика навчання. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 137–141.
2. Бучик В. С. Стан та перспективи співробітництва між Україною та Європейським Союзом у сфері безпеки. *Реальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали VII регіон. науково-практичної конф.* (Дніпропетровськ, 14 травня 2020 р.). Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2020. С. 127–129.
3. Ратифікація Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та її протоколів (Протокол щодо запобігання, припинення та покарання торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми) та Протоколу проти імпортової контрабанди мігрантів сухопутним, повітряним та морським транспортом). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15#Text>
4. Бучик В. С. Стратегическая культура в политике социального обеспечения Европейского Союза: характеристика дня и ночи. *Экономика и государство*. 2012. № 4. С. 137–141.
5. Finnemore M., Hollis D. Constructing norms for global cybersecurity. *The American journal of international law*. Cambridge, 2016. Vol. 110, N 3. P. 430.

УДК 94(477):004.738.5

КОЗАЦЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХНЯ МЕДІАПРИСУТНІСТЬ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Є. Р. Заболотний, К. І. Мєлєксєєв

Анотация. У статті розглядаються питання популяризації козацьких громадських організацій, як осередків які своєю діяльністю, зокрема і в інтернет-просторі, заохочують до вивчення історії козацтва, його традицій, пропагуючи при цьому здоровий спосіб життя і патріотизм. Зроблено акцент на їх значенні в контексті інформаційної війни як одного із інструментів протистояння спекуляції інститутом козацтва і його історичним символізмом, задля підтримки ворожого історичного наративу.

Ключові слова: онлайн-медіа простір, козацтво, козацькі громадські організації, громадські організації, не державні організації

Сучасне українське козацтво – система самодіяльних об'єднань громадян України, створених із метою відродження традиційних козацьких цінностей (з урахуванням реалій сьогодення), як фундаменту розбудови незалежної Української держави. Оформлюючись

здебільшого у формах не державних організацій, новітні козаки утворили безліч самостійних організацій, об'єднаних спільними ідеалами, але з власними системами організації, власними цілями, власним баченням місця козацтва у сучасній Україні. Відповідно, такі організації намагаються розповсюджувати інформацію про себе, кожна претендує на роль «справжніх» відновлювачів козацької слави. З інформатизацією суспільства, поширенням доступності Інтернету, козацькі недержавні організації, з їх специфічними поглядами на історію, культуру та місію українства стали частиною українського інфопростору та інформаційного протистояння навколо історії України.

Українськими авторами нерідко аналізувалися питання ідеологічних протистоянь навколо історії в контексті сучасних подій [1]. Проте особливості представлення історії України на просторах «всесвітнього павутиння» залишаються широким простором для досліджень. Новітній термін «постправада» характеризує нелегкість поширення достовірної інформації (як про сучасні події, так і про минуле) в сучасному суспільстві, яке постійно «поспішає», не має часу для ретельного дослідження отриманої інформації. Це може сприяти шкідливим, навмисним інформаційним впливам на інфопростір, особливо, якщо мовний бар'єр між інформаційними суперниками відсутній, або є незначним [2]. Як стверджував К. Мелєкєсцев, для сучасних політиків важливе значення має «майстерність ведення сторінок у соціальних мережах, а також розповсюдження повідомлень, які відповідають історичним наративам за преференцією держав» [3].

Подібно до політиків та політичних кіл, така «майстерність» необхідна й козацьким організаціям, зацікавленим у питаннях власного іміджу, патріотичного виховання та поширення інформації про свою діяльність. Їхня медіа присутність, таким чином, представляє науковий інтерес. Наприклад, козацькі організації Московщини були та залишаються темою наукових розвідок дослідників з різних країн світу, про що писалося в попередній статті для збірника СНТ. Тим часом, тема медіа-образу козацтва України все ще недостатньо розкрита [4].

Відповідно, мета цієї статті – заповнити такий пробіл у вітчизняній історіографії, представивши першу спробу огляду та аналізу матеріалів вебсайтів низки українських козацьких організацій, відмітивши їхні характерні риси, особливості будови сайтів, характер представленої інформації, її зв'язок із ширшою тематикою історії України.

За даними ВГО «Спілка ветеранів та працівників силових структур України» «Звитяга», в Україні існує близько 800 козацьких громадських організацій (як загальнонаціональних так і регіональних) що об'єднують в своїх лавах понад 100 тисяч українців-козаків та згідно з соціологічними опитуваннями реальна кількість людей, що вважають себе козаками за родом і духом, може становити в рази більше названої чисельності. Більшість організацій мають електронні ресурси, дослідивши які можна визначити ідейну спрямованість, особливості інформаційної діяльності та цілі які ставлять перед собою їх члени [5].

На сайті громадської організації Олександрійського крайового козацького товариства «Козацький Звичай», що має назву «Олександрійське козацтво: літопис козацького товариства» розміщено «дошку козацької слави». На цій «дошці» представлено портрети найвидатніших діячів місцевого козацтва, серед яких: отамани Н. Григор'єв, А. Голуб, Ю. Тютюнник, П. Хмара, А. Додул, Ф. Уваров, Г. Гнененко, Ю. Пестушко. Представлено відеоролики патріотичного змісту. Організація ідентифікує себе як ідейний правонаступник, спадкоємець, продовжувач «господарських, історичних та патріотичних традицій захисників України та Православної Церкви, козаків Славного Війська Запорозького Низового». Має гасло «Ми за свій рідний край, за прадавній козацький звичай» [6].

Міжнародна оборонно-спортивна організація «Українське козацтво» має офіційний інтернет-ресурс, де можна ознайомитися зі статутом товариства, задати питання, та знайти багато цікавих матеріалів з історії козаччини. Також розміщено каталог статей, ряд відеоматеріалів та фотогалерею. Ресурс створений для людей, що цікавляться козацькою там етикою: головним завданням проєкту є патріотичне виховання, підвищення рівня

української культури і свідомості кожної людини та суспільства в цілому. Автор та адміністратор, сотник центрального округу українського козацтва – Лисенко Дмитро Ігорович [7].

Всеукраїнська ГО «Українське Реєстрове Козацтво» веде широку інформаційну діяльність, на сайті організації можна ознайомитися з фото та відеосюжетами, що спрямовані на популяризацію історії України та інституту козацтва. Серед них репортажі та статті, наприклад, про святкування дня покрови в м. Ужгород, зустріч Гетьмана «Українського Реєстрового Козацтва» А. І. Шевченка з Папою Римським Іваном-Павлом II, який звернувся до козаків українською мовою. На телеканалі «Телевсвіт» 26.09.2017 р. в рамках програми «Суб'єктив», А. І. Шевченко розповів про мету створення та сферу діяльності сучасних реєстровців. Організація має власний друкований орган «Україна Козацька» (головний редактор Дмитро Григоренко), газета доступна і в електронному форматі, у ній можна ознайомитися з новинами товариства, наказами керівництва, також публікуються тематичні статті та художні твори. Створена добірка козацьких пісень, частина з яких виконана реєстровцями. Основною метою діяльності Українського Реєстрового Козацтва є сприяння розбудові України як суверенної, самостійної та незалежної, демократичної і правової держави, з козацькою моделлю демократії, яка гармонійно поєднує вольності й свободи з дисципліною та порядком у державі. Гаслом організації є: «До міцної держави та добробуту народу України через духовність і патріотизм кожної людини» [8]. Певною мірою, ГО «УРК» виділяється серед інших організацій тим, що меншою мірою робить фокус на співпраці козаків з православною церквою (напроти, згадується зустріч з Папою Римським). Здебільшого, організація вважає за предмет гордості свою численність та широку роботу з громадськістю, на перевагу іншим, більш релігійним НДО.

Інтернет-ресурс міжнародної козацької організації «Козацтво Запорозьке» містить короткі біографічні відомості про найвидатніших діячів козащини, фотогалерею та короткі звіти про діяльність структурних осередків, серед яких: 12 жовтня 2018 р. згідно плану діяльності Одеського Округу МГО «Козацтво Запорозьке» «з метою національно-патріотичного та військового виховання молоді, відродження та популяризації славетних козацьких традицій нашого народу, виховання молоді в дусі Козацького лицарства», на базі Одеського Військово-Морського ліцею була проведена інтелектуально-спортивна гра «Козацькі ігри», присвячена Дню захисника України та Дню українського козацтва. 09 жовтня 2019 р. представники Сумської паланки Міжнародної громадської організації «Козацтво Запорозьке», Сумського окремого Спасо-Преображенського козацького полку, Сумського обласного військового комісаріату та ветеранських організацій взяли участь в урочистостях з нагоди Покрову Пресвятої Богородиці, Дня захисника України, та Дня українського козацтва в Сумському вищому училищі мистецтв і культури імені Д. С. Бортнянського. 1–6 серпня 2019 р. організовано та проведено козацький похід верхом на конях з м. Славута до м. Почаїв, протяжність маршруту понад 350 км. У поході приймали участь 33 козаки та 5 джурів. В поході козаки Славутської Паланки супроводжували Почаївську Ікону Божої Матері в церковній ході. Відвідали Свято-Успенську Почаївську Лавру. Провели 3 зустрічі з жителями міст Острога, Кременця, Почаєва. На думку очільників організації, проведення таких військово-патріотичних заходів сприяє відродженню національної свідомості та патріотизму. Таким чином, ми бачимо, що козацькі організації мають схильність до фокусування на своїй співпраці з церквами, особливо православ'ям [9].

Всеукраїнська федерація «Спас» веде активну пропаганду здорового способу життя в тому числі і на просторах інтернету, на Facebook-сторінці організації розміщені відео фрагменти з тренувань козаків, де наглядно демонструються елементи бойового мистецтва, комплекси вправ для навантаження тієї чи іншої частини тіла. Театр козацького бою «Запорозький Спас» включає: елементи акробатики, роботу з традиційною козацькою зброєю, козацькі танці і забави, відео фрагменти постановок доступні на офіційному сайті. Головною метою федерації є «сприяння розвитку української культури та збереження

українських національних традицій, поширення і пропаганда козацького бойового Звичаю Спас, сприяння у патріотичному вихованні дітей та молоді» [10]. Так само, козацькі традиції в риториці авторів сайту поєднуються з релігійним звичаєм.

ВГО «Всеукраїнське козацьке військо» має офіційну сторінку в Facebook, де адміністратори розміщують пости, з яких можна дізнатися про заходи здійснені товариством. Варто відзначити, що організація має на меті поширення і популяризацію історії національно визвольного руху в Україні, Шляхом проведення заходів вшанування загиблих героїв. Завітавши на сторінку, можна знайти багато цікавих фактів про козаків і їх лідерів [11]. Цей приклад стосується вже менш релігійної, більш секулярної версії популяризації козацтва.

Діяльність Всеукраїнської дитячої громадської організації «Козаченьки» спрямована на патріотичне виховання дітей в дусі загальнодержавних цінностей, козацьких традицій. Для досягнення цієї мети організація виконує такі завдання: збереження в Україні суспільної злагоди та виховання молоді на основі загальнодержавних цінностей; формування у дітей і юнацтва моральних якостей, патріотизму, ініціативності, наполегливості; розвиток особистості, талантів, розумових та фізичних здібностей дитини; виховання поваги до національних цінностей, мови, культури та традицій; сприяння і всебічна підтримка здорового способу життя; зміцнення дружби між дітьми та юнацтвом різних регіонів України; акумуляція та цільове спрямування інтелектуальних, інформаційних, організаційних, фінансових та матеріальних ресурсів на здійснення програм організації. Організація здійснює освітянську та патріотично-виховну роботу з дітьми та молоддю, яка охоплює різноманітні заходи та акції: організування творчих вечорів, концертів, козацьких спортивних змагань, конкурсів малюнків, дитячих літніх таборів, конференцій. Важливою складовою діяльності організації є виконання програми «Лицарські звитяги», в межах якої проводять всеукраїнські оздоровчо-навчальні табори «Школа лицарства», «Турнір – Лицарські звитяги». На сайті організації розміщені фотозвіти з цих заходів [12].

Всеукраїнська громадська козацька дитяча організація «Дніпровська Січ», як правонаступник громадської козацької дитячої організації «Троєщинська Січ». Основною метою діяльності організації є сприяння відродженню й розвитку козацьких цінностей, традицій, звичаїв тощо. Своїми завданнями члени «Дніпровської Січі» обрали: виховання в учнів глибоких і стійких національно-патріотичних переконань, підготовку молоді до творчої праці, військової служби та захисту Батьківщини; формування моральних якостей: мужності, сміливості, чесності, справедливості, рішучості, ініціативності, наполегливості, витривалості, фізичне загартування; опанування козацької культурної спадщини, козацьких звичаїв, традицій, ритуалів зміцнення і розвиток дружби між дітьми та юнацтвом різних регіонів України та інших держав. Організація має офіційний сайт, де можна ознайомитися з актуальними новинами, планом заходів, документами та фотогалереєю [13].

Всеукраїнська громадська організація «Козацька Територіальна Оборона» має офіційну сторінку в мережі Facebook, на сторінці розміщені пости присвячені рубриці «цей день в козацькій історії», в блоці опублікованих можна оглядово ознайомитися з фактами з історії козацтва, біографіями визначних діячів епохи та наглядними ілюстраціями. Також публікуються новини товариства, відомості про проведені заходи, які нерідко супроводжуються фото та відеоматеріалом [14].

Перший Козацький Полк Козаків-Характерників Івана Сірка, представлений офіційним сайтом, де розміщено багато відео матеріалів, що стосуються козацької історії та бойового мистецтва. На сайті можна побачити цілий ряд ілюстративних матеріалів, де зображені як видатні діячі епохи так і безіменні козаки та символи їхнього духу. Електронний ресурс дає змогу ґрунтовно ознайомитися з діяльністю організації, дізнатися про історію та мету її створення (у розділі «літопис»). Головна мета цієї громадської організації – «досягти повної відповідальності держави перед людиною за свою діяльність демократичним шляхом організації цивільного і громадського контролю над воєнною

організацією і правоохоронними органами Держави та будь-якими іншими установами та організаціями, з метою захисту молоді та громадян України від свавілля влади, судів, правоохоронних органів, чиновників, та будь-яких інших установ або організацій, якщо їх дії суперечать існуванню Демократичних принципів, Прав та Свобод громадян України, закріплених Конституцією України» [15]. Як ресурс «характерників», він менше фокусується на релігійній, християнській стороні козацької історії, а більше – на ідеях вольності, боротьби проти свавілля чиновництва, яку пов'язують з прочитанням образу Івана Сірка, бунташного отамана, який мав небагато поваги до політиків Гетьманщини.

«Старосарматська сотня Козацького полку Війська Запорозького низового» має офіційний інтернет-ресурс, де в основному розміщено фотоматеріали, які стосуються діяльності організації та художні ілюстрації центральним образом яких є козак. Також організація має Facebook сторінку під назвою «Писарська служба Козацької паланки Війська Запорозького Низового», де розміщені короткі відомості з історії ГО [16]. Знову ж так, фокус організації на «старій, дохристиянській» компоненті образу козацтва.

Інгульська паланка українського козацтва в інтернет-просторі представлена Facebook сторінкою, де розміщують інформацію про культурно-масові заходи організації, фото та відео матеріали, (серед яких фото тематичних музейних експонатів та реконструйованих зразків одягу) ілюстрації та посилання на контент присвячений козацтву [17].

Отже, проаналізувавши деякі електронні ресурси Українських козацьких громадських організацій можна зробити висновок про те, що вони ведуть досить активну діяльність в інтернет-просторі. Більшість цих осередків мають на меті популяризацію інституту козацтва, та їх традицій, відродження національної пам'яті та свідомості, прагнуть стати надійною опорою держави, в тому числі в контексті охорони правопорядку (статус, який низка організацій «козаків» отримали на Московщині). Серед таких ГО варто виділити найбільші, такі як «Українське реєстрове козацтво», яке веде широку громадську та інформаційну діяльність, зокрема і на просторах Інтернету, також варто виділити «Козацтво Запорозьке».

На думку автора, особливої поваги заслуговують дитячі військово-патріотичні козацькі організації, які сприяють формуванню серед дітей та молоді поняття важливості та користі заняття спортом, та ведення здорового способу життя. Такі організації сприяють формуванню засад патріотизму, пропагують та сприяють розвитку української народної культури, що є вкрай важливим в, на жаль, небезпечних умовах інформаційної війни проти української історії, політичної повістки, навіть самої ідеї окремішності українства.

З огляду матеріалів, описаних у статі, варто надати рекомендації органам влади та керівництву козацьких не державних організацій. Необхідно зазначити, що велика частина таких організацій не має ресурсів у мережі, і з точки зору інтересів держави та захисту національних інтересів українців це цілком можна вважати значним мінусом, оскільки в наш час всесвітнє павутиння є одним з найпростіших і найдоступніших інструментів популяризації зокрема і подібних організацій. Однак, в ході дослідження була простежена позитивна тенденція поступового збільшення в останні роки кількості офіційних ресурсів за рахунок створення сторінок у соцмережах (Facebook).

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы популяризации казачьих общественных организаций, как ячеек которые своей деятельностью, в том числе и в интернет-пространстве, поощряют к изучению истории казачества, его традиций, пропагандируя при этом здоровый образ жизни и патриотизм. Сделан акцент на их значении в контексте информационной войны как одного из инструментов противостояния спекуляции институтом казачества и его историческим символизмом, для поддержки враждебного исторического нарратива.

Ключевые слова: онлайн-медиа пространство, казачество, казацкие общественные организации, общественные организации, негосударственные организации

Abstract. The article considers the issues of popularization of Cossack NGOs and how their activities, particularly in the Internet space, encourage the study of Cossack history, their traditions, while promoting a healthy lifestyle and patriotism. Emphasis is placed on their significance in the context of information warfare as one of the

tools to counter speculation by the Cossack institution and its historical symbolism, in order to support the hostile historical narrative.

Keywords: online media space, Cossacks, Cossack organizations, non-governmental organizations, NGO

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Mieliekiestsev K. Polish-Ukrainian relations and the issue of historical grievances in the societies of two countries. *Історичні і політологічні дослідження. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса*, 2017. № 1. С. 270–283.
2. Mieliekiestsev K. The “Post-truth era” and its effects on public perception of Georgian and Ukrainian history. *15th International Silk Road virtual conference. Conference Proceedings (Silk Road 2020) = ძველსაზღვრის გზის 15-ე ვиртуალური საერთაშორისო კონფერენცია. Silk Road Conferences. October 09–10. Tbilisi, Georgia, 2020*. pp. 24–32.
3. Мелекесцев К. Історія України в політичних маніпуляціях епохи постправди. *Історичні і політологічні дослідження*. № 1 (66). С. 130–142. DOI: <http://dx.doi.org/10.31558/2079-1828.2020.1.10>
4. Заболотний Є. Р. Медіа-образ козацтва в працях українських та зарубіжних дослідників. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 1. № 13 (2021). Історія та міжнародні відносини*. С. 34–37.
5. ВГО «Спілка ветеранів та працівників силових структур України» «Звитяга» URL: <http://zvitiaga.org/catalog/layer/kozacki-organizaciyi-ukrayini>.
6. Олександрійське козацтво: літопис козацького товариства. URL: <https://kozactvo.jimdofree.com/>.
7. Міжнародна оборонно спортивна організація «Українське козацтво». URL: <https://ukrcossacks.at.ua/>.
8. Всеукраїнська ГО «Українське Реєстрове Козацтво». URL: <http://www.kozatstvo.net.ua/ua/>.
9. МГО «Козацтво Запорозьке». URL: <http://mgo-kz.kiev.ua/>.
10. Всеукраїнська федерація «Спас». URL: <http://spas.zp.ua/>.
11. ВГО «Всеукраїнське козацьке військо». *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/kozaknikolaev/>.
12. Всеукраїнська дитяча громадська організація «Козаченьки». URL: http://ddr.minjust.gov.ua/uk/f0dab6558cfc73b55824c332897f824/vseukrayinska_dytyacha_gromadska_organizaciya_kozachenky/.
13. Всеукраїнська громадська козацька дитяча організація «Дніпровська Січ». URL: <http://gkdo.narod.ru/>.
14. Всеукраїнська громадська організація Козацька Територіальна Оборона. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/vgo.kto/>.
15. Перший Козацький Полк Козаків-Характерників Івана Сірка. URL: <https://sites.google.com/view/kossak/главная/1-козацький-полк-козаків-характерників-івана-сірка>
16. «Старосамарська сотня Козацького полку Війська Запорозького низового». URL: <http://starosamarskasotnya.blogspot.com/>
17. Інгульська паланка українського козацтва. *Facebook*. URL: <https://www.facebook.com/Інгульська-Паланка-Війська-Запорозького-Низового-Українського-Козацтва-452074225134573/>

УДК 327:32

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ

О. Д. Зверєв, М. І. Прихненко

Анотація. Проблема міжнародної безпеки є однією з центральних в теорії і практиці міжнародників і державних діячів, оскільки з нею пов'язаний практично будь-яке питання міжнародної політики. Для сучасних процесів і явищ характерно ускладнення технологічних, політичних, фінансових взаємозв'язків у соціально-економічних системах. Вони визначають всі більш важкопередбачувані нові комбінації параметрів ризиків і масштабів їх наслідків. Це обумовлює актуальність аналізу сучасної системи міжнародної безпеки.

Ключові слова: міжнародні відносини, міжнародна безпека, національна безпека, співробітництво держав, суверенітет, внутрішні та зовнішні загрози.

Міжнародна безпека – заснована на дотриманні всіма суб'єктами міжнародних відносин загальновизнаних норм і принципів міжнародного права, і виключає дозвіл розбіжностей і спірних питань з використанням сили або загрози застосування сили.

Для останньої чверті минулого і початку нового століття характерний прогресуючий зростання в усьому світі числа техногенних, соціально-економічних, екологічних та інших криз різного роду і рівня.